

Ukraina: Jak rozwiązać problem uchodźców?

Marta Jaroszewicz

Nawet na milion można szacować liczbę osób, które uciekły ze wschodniej Ukrainy oraz Krymu w wyniku konfliktu zbrojnego i rosyjskiej interwencji. Według danych władz ukraińskich 15 grudnia na Ukrainie było zarejestrowanych ponad 550 tys. osób wewnętrznie przemieszczonych, z czego 535 tys. stanowili uciekinierzy z Donbasu, a 19 tys. z Krymu. W Rosji, głównym państwie docelowym dla ukraińskich uciekinierów, do połowy grudnia tzw. tymczasowy status uchodźcy przyznano 225 tys. Ukraińców (spośród 250 tys. wnioskodawców). Ponadto ok. 220 tys. Ukraińców otrzymało w Rosji zezwolenie na czasowy lub stały pobyt (nie wszystkie te osoby uciekły ze strefy konfliktu). Na Białorusi ok. 40 tys. Ukraińców otrzymało prawo na czasowy pobyt (nie wiadomo, jaka część pochodzi bezpośrednio ze strefy konfliktu). Jeśli chodzi o kraje UE, to liczba wniosków o status uchodźcy złożonych przez obywateli Ukrainy wyniosła w br. prawie 9 tys. (najwięcej wniosków wpłynęło w Polsce, Niemczech i Szwecji).

Komentarz

- Od kwietnia br., czyli od początku aktywnej fazy konfliktu zbrojnego, liczba uciekinierów ze wschodniej Ukrainy systematycznie rośnie. Ocenę realnej dynamiki utrudnia brak kompletnych danych statystycznych. Można jednak założyć, że mimo spadku liczby wyjazdów związanego z podpisaniem rozejmu we wrześniu br., zjawisko znowu przybrało na sile w listopadzie i grudniu. Jest to najprawdopodobniej związane z nadejściem zimy, a także z przyjęciem przez ukraiński rząd rozporządzenia wstrzymującego wypłaty płac i świadczeń socjalnych na terenach znajdujących się pod kontrolą separatystów. Powoduje to, że mieszkańcy Donbasu starają się w miarę możliwości przenosić na obszary znajdujące się pod ukraińską kontrolą.
- Ukraina powoli odzyskuje kontrolę nad procesem rejestracji i organizacji pomocy dla uchodźców, choć nadal na pomoc materialną przesiedleńcy mogą liczyć głównie od organizacji międzynarodowych i pozarządowych. Dzięki przyjętej w październiku ustawie o prawach osób wewnętrznie przemieszczonych, uciekinierzy są w stanie szybciej uzyskać potrzebne im dokumenty, a także mają prawo do pomocy państwa w przesiedleniu z niebezpiecznych terenów i w powrocie do swojego miejsca zamieszkania.
- Wielu uciekinierów nigdzie się nie rejestruje. Na Ukrainie wynika to z niskiej wartości pomocy materialnej oferowanej przez państwo oraz z obawy, że oficjalna rejestracja na Ukrainie może zaszkodzić bliskim lub skutkować utratą majątku na terenach

znajdujących się pod kontrolą separatystów. Z kolei uciekinierzy ukraińscy w Rosji uzyskujący czasową ochronę mogą mieszkać jedynie w dalekich od centrum kraju regionach, dlatego też często wolą oni wykupić tzw. patent (czyli zezwolenie na pracę u osoby fizycznej) i na tej podstawie przebywać w Rosji.

- Mimo początkowo przychylnej polityki wobec ukraińskich uciekinierów Rosja staje przed dylematem, czy jest gotowa na tak duży napływ Ukraińców w sytuacji wzrostu zagrożenia kryzysem gospodarczym i problemami na rynku pracy, zwłaszcza że funkcjonujący rosyjski system pomocy uciekinierom generuje wysokie koszty finansowe.